

Händer i Nätverket

- **Missa inte vårmötet** på Louis De Geer i Norrköping den 21-22 mars och tillhörande Studiebesök den 20 mars i Inre Hamnen. [Läs mer här](#)
- **Studieresa i Västra Götaland**
Renare Mark anordnar en studieresa i Västra Götaland den 23-24 maj. [Läs mer här](#)
- **Nordrocs** anordnas den 3-6 september i Köpenhamn
[Läs mer här](#)
- Följ Renare Mark på sociala medier—vi finns på [LinkedIn](#), [Facebook](#) och [Instagram](#)

/ULRIKA LARSON, ORDFÖRANDE

Nätverket Renare Marks nyhetsbrev distribueras till samtliga medlemmar i nätverket via e-post. Nätverket är öppet för alla intresserade. Enskilt medlemskap kan tecknas av alla, för företag finns korporativt medlemskap. Mer information finns på nätverkets hemsida eller kan fås genom att skicka e-post till nätverket. Bidrag till Nyhetsbrev tas gärna emot.

REDAKTION:

Nyhetsbrev:
Hanna Hartmann, 0706-93 00 56
hanna@enviromiljoteknik.se

Hemsida:
Peter Harms-Ringdahl
info@renaremark.se

ANSVARIG UTGIVARE:

Ordförande:
Ulrika Larson, 0708-473 475
Ulrika.larson@empirikon.se

Nätverket Renare Mark
c/o Ekorola AB
Fabriksgatan 23

Renare Mark möter våren i Norrköping!

Våren närmar sig och med den Renare Marks Vårmöte som går av stapeln den 21-22 mars på Louis De Geer konsert och kongress i Norrköping. I skrivande stund har 527 deltagare från branschens alla hörn anmält sig! Studiebesöket och mingelkvällen är fullbokade men det finns fortfarande platser kvar till Vårmötet och festmiddagen. Är du intresserad av att ställa ut en poster på vårmötet så finns det fortfarande platser kvar. Kontakta [Annelie Helmfrid](#) om du vill veta mer och anmäla en poster.

Exploatera - massor att hantera är ett tema som rymmer ämnen som juridik, cirkulär ekonomi, åtgärdstekniker och debatt. På [anmälningssidan](#) hittar du mer information. Välkommen med din anmälan!

Kallelse till årsmöte

Renare Mark kallar sina medlemmar till årsstämma i Norrköping den 21 mars, kl 17.00-18.00.

Årsstämman anordnas i Trozellerirummet på Louis De Geer konferens och kongress i Norrköping i samband med Vårmötet.

Handlingar till årsstämman hittar ni på

[Nätverkets hemsida](#)

Varmt välkomna/
Renare Marks Styrelse

Studieresa i Västra Götaland, 23-24 maj

Nätverket Renare Mark bjuder in till två intressanta dagar där vi under en förmiddag besöker Sveriges andra miljöriskområde där det tidigare brutits uran. Vi besöker Sveriges största privatfinansierade sanering, Eka Bohus. Ale kommun kommer tillsammans med Länsstyrelsen och konsult berätta mer om det stadsbidrag för sanering inför bostadsbyggande som de fått. Vi kommer också att besöka Älvängens industriområde där det finns en hel del föroreningar tillsammans med stora skredrisker. Läs mer om seminariet och anmäl dig på [vår hemsida](#).

Faktaruta om miljöriskområde

Om ett mark- eller vattenområde är så allvarligt förorenat att det med hänsyn till riskerna för människors hälsa och miljön är nödvändigt att föreskriva om begränsningar i markanvändningen eller andra försiktighetsmått kan Länsstyrelsen besluta om ett miljöriskområde. Miljöriskområden kan vara lämpliga i de fall det krävs ett långsiktigt och ibland slutgiltigt skydd mot ingrepp som kan förvärra en föroreningsutbredning på eller i anslutning till ett förorenat område och där inga andra alternativ för att avhjälpa riskerna med föroreningarna på området är möjliga. Ett beslut om miljöriskområde innebär ett varaktigt skydd mot oavsiktliga ingrepp och exploatering exempelvis när det gäller efterbehandlade och nedlagda deponier. Genom att beslutet om miljöriskområde antecknas i fastighetsregistret kommer en ny ägare till fastigheten att bli informerad om de regler som fastighetsägaren måste följa. *Källa: Naturvårdsverket*

Sanering inför bostadsbyggande

Naturvårdsverket reviderade den 19 januari 2018 deras vägledning om bidraget för sanering inför bostadsbyggande. Detta medför att förutsättningarna för bidraget har förändrats något, och kan få till följd att vissa ansökningshandlingar kan komma att behöva kompletteras. De delar som kompletterats gäller framförallt att vägledningen nu ger mer stöd i hur lönsamhetsbedömning och fastighetsvärdering ska göras:

Lönsamhetskalkylen ska tas fram eller godkännas av en auktoriserad värderare.

Sanering med bidragsmedel ska ske så att marken kan användas för bostadsändamål och endast i särskilda undantagsfall till industriändamål.

Slutredovisningen ska ske till Naturvårdsverket när saneringsåtgärden är slutförd. Det antal bostäder som beräknas vid det aktuella tillfället ska då anges.

En ny bedömning av värdeökningen och lönsamheten tas fram av huvudmannen i samband med slutrapporteringen till länsstyrelsen, om huvudmannen bedömer att förändring skett jämfört med ansökningstillfället som innebär ökat värde eller lönsamhet.

Se mer på Naturvårdsverkets webbsida: <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Bidrag/Efterbehandling-infor-bostadsbebyggelse/>

Dataskyddsförordningen, GDPR

Styrelsen arbetar med att säkerställa så Nätverket uppfyller de krav som ställs i Dataskyddsförordningen som träder i kraft 25 maj 2018. Har du frågor kring detta mejla oss gärna info@renaremark.se

Rapport från de regionala avdelningarna

Studiebesök på Maxlab i Lund

Den 17 januari anordnade region Syd ett studiebesök till Maxlab som ligger i utkanten av Lund. Maxlab är en forskningsanläggning som har och kommer att ha forskare och studenter från hela världen. Den är ännu inte helt färdig, men kommer att ha en kapacitet på över 1 000 olika forskningsprojekt per år.

Deltagarna fick se hur man använder olika tekniker för olika projekt och verksamheter. Det finns även planer på att ta fram olika tekniker inom förorenade jordar.

Foto: Perry Nordeng

Foto: Kent Högberg

Den 1 februari var det dags för Renare Mark Syd att hålla årsstämma. 22 personer samlades och årsmötet inleddes med två föredrag där Håkan Rosqvist från Tyréns/Lunds Universitet berättade om ett pågående Projekt som heter MIRACHL och som handlar om sanering av klorerade kolväten. Kent Högberg från ÅGAB Syd AB höll ett föredrag om "Vart är vi på väg?": Det handlade om attityd till att återanvända avfall som skapas i vår bransch.

Till ny Ordförande i Syd valdes Johan Blom, som suttit i styrelsen i två år och som till vardags arbetar som Miljöinspektör i Lund. Avgående ordförande är Kent Högberg som suttit sina fyra år i styrelsen.

Som nya styrelsemedlemmar valdes Karolina Walfridsson Westberg som arbetar som Miljösamordnare på Swerock Recycling och David Bohgard från BT Kemi i Svalövs kommun. Sedan tidigare sitter Anna Fjelkestam, Maria Hansson och Kristin Kröyer i Styrelsen.

Den 1 februari anordnade region Norr gemensamt årsmöte i Sundsvall, Umeå och Boden. med möjlighet att följa mötet på distans över internet. Totalt deltog nära 60 medlemmar.

I samband med årsmötet anordnades ett diskussionsseminarie om masshantering. Med hjälp av telefonröstning kunde deltagarna se att finns stora skillnader i bedömning och tolkning av ärenden med återvinning av rena och lätt förorenade jordmassor. Varje ort fick sedan diskutera vidare kring ett exempelfall och redovisa för hela mötet. Diskussionen fortsatta sedan under de gemensamma luncherna, ett spännande ämne som vi kommer att fortsätta ägna tid åt under vårmötet i Norrköping.

Styrelsen i norr för 2018 består av Gustaf Sjölund, Anneli Persson, Pasi Peltola och Josef Bjuhr som alla även funnits med under 2017. Nya ledamöter i styrelsen är Johannes Pettersson, Eleonor Ringström och Ibrahim Coric.

Rapport från de regionala avdelningarna

Den 8 februari anordnade region Öst årsmöte i Linköping. I samband med årsmötet höll Monica Quacha från Niras ett föredrag om de OIP-sonderingar (Optical Image Probe) som bolaget i höstas utförde vid det tidigare impregneringsverket i Hultsfred. Området är kraftigt förorenat av kresotolja och arseniksalter och ligger på Hultsfredsdeltat som är mycket värdefullt ur dricksvattensynpunkt. Deltat utgörs av mer än 20 meter mäktiga sand och grusavlagringar med inslag av silt och lerlinser.

Niras undersökningar har fokuserat på att avgränsa fri fas av kresotolja med hjälp av direktvisande OIP-sonderingar. Mätresultaten visas direkt på en skärm i form av en procentsats fluorscens. Monica berättade att redan ca 3-4 % fluorscens indikerar en tydlig förorening. En mätning görs var 15:e millimeter. På en skärm visas resultatet och tickar kontinuerligt fram där det plötsligt visas höga värden vid några mätningar. I praktiken passerar proben ett tunt horisontellt lerskikt som tillfälligt stoppat upp den sjunkande kresotoljan och istället orsakat en horisontell föroreningsspridning. Metoden ger en mycket hög upplösning av både geologi och föroreningar och är till stor hjälp vid tolkningen av den komplexa geologin och föroreningsspridningen. Resultaten verifieras genom uttag av intakta jordkärnor med Sonic, samt med uttag av vattenprover genom permanenta filter och med nivåspecifik provtagning. Med OIP kan jordprofilen även dokumenteras med högupplösta RGB-fotografier *in situ*, där enskilda jordkorn kan studeras och fördelningen av vatten/luft/NAPL bedömas.

I slutet av redovisningen visades en film där mätresultaten från sonderingarna visualiseras i en tre-dimensionell bild som roterar. Monica berättade att de hunnit göra ca 3-4 OIP-sonderingar under en lång arbetsdag. På samma tid hann de med ca 1 Sonic borrhning, vilket gör att OIP-sonderingen är en förhållandevis snabb metod menar Monica. Undersökningarna är dock kostsamma men värdefulla i detta projekt när det gäller att kartlägga en komplex föroreningsspridning för att på bästa sätt kunna efterbehandla och bevara en mycket värdefull vattenresurs. Föredraget var mycket uppskattat och efter mötet avslutades kvällen med ett restaurangbesök där ca 10 medlemmar deltog.

Vid årsmötet valdes David Rogbeck till ny ordförande som till vardags arbetar på ÅF. Avgående ordförande är Markus Gustafsson som suttit sina fyra år. Även Jonny bard avgick ur styrelsen. Som nya styrelsemedlemmar valdes Maria Lindqvist och Hannes Wern. Sedan tidigare sitter Monica Quacha, Erik Törner, Martha Toftgård, Adrian Sandin Sokolik och Mats Glad i styrelsen.

Foto: Markus Gustafsson

Den 25 januari anordnade region Mälardalen sitt årsmöte i Stockholm. I samband med årsmötet hölls ett studiebesök vid Fortums berggrum där lagring av nafta för tillverkning av stadsgas finns. Lagringen har orsakat förorening av omgivande grundvatten. Vid studiebesöket fick deltagarna en genomgång hur saneringen går till och hur vatten från berggrum renas från bensen med hjälp av air stripping med förbränning. Besökarna fick även se en del av berggrummet där bland annat pumpar fanns installerade. Vid årsmötet valdes Emma Platesjö från Wescon till ny ordförande. Anna Kruger avgick som ordförande efter sina fyra år. Sedan tidigare sitter Ida Lindén, Hanna Hatschek och Johan Fallström.

Foto: Anna Kruger

Seminarium om framtida problem i Östersund

Den 13 februari anordnade Renare Mark ett seminarium på Storsjöteatern i Östersund med temat framtida problem. Dagen inleddes av moderator Patrick Van Hees från Eurofins/ Örebro Universitet som gav oss en kort introduktion till dagens tema.

Dagens första föredragshållare var Anna Kärrman från Örebro Universitet som inledde med att berätta vad plast är och skillnader mellan primär och sekundär plast samt vilka som är de största utsläppskällorna. Hon fortsatte med bakgrunden och problembeskrivningen av mikroplaster i våra vatten och på land. Hon berättade om utförda provtagningar i sjöar och i hav och vilka variationer som finns.

Nästföljande föredragshållare, Steffen Keiter från Örebro Universitet berättade om EU-projektet EMPHERME och de ekotoxikologiska effekterna av mikroplaster. Han visade på de mekaniska effekterna och att upptag av mikroplast via mat kan få katastrofala konsekvenser för djur som lever i havet och som äter av havet. De ekotoxikologiska effekterna är svårare att mäta men kan ge långvariga effekter på bl.a. musslor. Deltagarna fick också veta att i vissa vatten finns det mer plast än plankton.

Robert Jönsson från WRS presenterade ett examensarbete av Victoria Eriksson Russo där hon undersökt förekomst och spridning av mikroplaster från avfallsdeponier. Hon har också undersökt korrelationen mellan mikroplasthalt och halt av plastadditiver. Slutsatserna som drogs var att en liten mängd mikroplaster sprids från avfallsdeponier och att det är obetydligt jämfört med andra källor samt att additivanalyser hade inte kunnat visa på någon korrelation och kan inte enbart ersätta mikroplast- analyser. Robert presenterade också ett arbete om rening av mikroplaster via dagvattendammar och våtmarker. I sitt arbete kunde han konstatera att det har fungerat mycket effektivt på de fyra anläggningar som han fokuserade på i sitt arbete.

Advokat Mikael Häggblöf berättade vad miljö rätt är och hur lagen är utformad. Att vi i Sverige har mycket ambitiösa miljömål men något trubbiga verktyg att jobba med. Teknikutvecklingen går ofta snabbare än rättsutvecklingen. Han tog också upp en del exempel på hur praxis har utvecklats genom åren.

Efter lunch så presenterade Johan Norrlin från Sveriges geologiska undersökning en kartläggning som utförts av fiberhaltiga sediment. Projektet har pågått under tre år, 2014-2016, som ett samarbetsprojekt mellan flera länsstyrelser och SGU. Resultaten visar att det överlag är höga halter av organiska miljöföroreningar och metaller i

bottensediment i anslutning till pappers- och träindustrier i Norrland. Länsstyrelsen har nu tagit fram ett prioriteringsverktyg för att kunna riskklassa fiberhaltiga sediment.

Maria Larsson från Örebro Universitet berättade om dagens analystekniker och vad vi riskerar att missa när vi endast analyserar ett fåtal ämnen. Vissa ämnen kan också samverka tillsammans och ge cocktail-effekter. Maria berättade om ett av sina forsknings- projekt där de undersöker testmetoder för att screena ämnen via effektstyd analys. Genom mekanismspecifika bioreporters kan man få tidiga indikatorer för potentiell risk av kemiska ämnen och blandningar som inte går att analysera eller som analysen inte letar efter.

Gustaf Sjölund från Dåva Deponi och Avfallscenter berättade mer om risken med att använda avfall i konstruktioner. Det kan vara kostnad- och resurseffektivt att använda avfall i konstruktioner men att man också bör tänka inför framtiden och inte blanda ihop avfall med jord. Innan bör vi göra noggranna miljöbedömningar, värdera nyttan med risken och dokumentera allt för eftervärlden.

Hanna Modin från Sweco berättade de om ett projekt där Avfall Sverige utreder PFAS från avfallsanläggningar. Genom enkät- och litteraturstudier vill de veta mer om hur frågan kring PFAS hanteras på olika avfallsanläggningar i Sverige. Avfallsanläggningarna har bl.a. fått besvara frågor om lakvattenrening, provtagning av PFAS, krav på anläggningen och deponering av PFAS-förorenade massor. Även en sammanställning och utvärdering av utförda vattenanalyser hos avfallsanläggningarna har ingått i studien.

Avslutade dagen gjorde Anders Kihl från Ragn-Sells med att berätta om PFAS från samhällets avfallsflöden. Han gjorde en spaning in i framtiden där vi kommer stå inför nya material som innehåller PFAS och att dessa material sannolikt dyker upp som avfall utan innehållsförteckning längre fram. Han pekade på utmaningar på lång sikt där vi måste hitta andra styrprinciper då avfallshierarkin idag fungerar dåligt för de förorenade avfallsflödena. Anders avslutade med orden slösa inte på resurserna men skicka inte vidare skulder framåt.

På [Renare Marks hemsida](#) finns samtliga presentationer från dagen.

Stort tack till alla inblandade för en intressant och rolig dag!

**/Hanna Hartmann,
Nätverkskoordinator**

Internationella konferenser

Den 1-6 september, 2019, så arrangeras den Europeiska Geoteknik konferensen ([ECSMGE](#)). Denna gång är det Island som står som värd. Boka redan nu in dagarna och vill du få möjlighet att presentera ditt projekt vid konferensen, så skickar du in ditt [abstrakt](#) senast 15 april, 2018.

The Journal of Solid Waste Technology and Management

International Conference on Solid Waste Technology and Management

Den 11-14 mars anordnas Conference on Solid Waste Technology and Management i Annapolis i USA. Här möts olika branscher för att presentera och diskutera ämnen som deponering, återvinnig, avfallshantering, ekonomi och tekniker. Läs mer [här](#).

NICOLE är ett forum för hantering av förorenad mark inom Europa, där samarbete mellan industri, akademien och konsulter främjas inom ramen för utveckling och tillämpning av hållbara tekniker. NICOLE anordnar två konferenser varje år, varav planeringen för den kommande vårkonferensen är i full gång.

Den 20-22 juni anordnar NICOLE en workshop i Frankfurt, Tyskland med temat *Nature based Remediation*.

De två dagarna kommer bland annat att handla om

naturlig rening som har visat sig vara både hållbar och kostnadseffektiv istället för kostsamma och tidskrävande saneringar.

Workshopen, som bland annat riktar sig till konsulter, problemägare, entreprenörer och lagstiftare är fortfarande i planeringsskedet. Sista dag för call for abstract är satt till den 20 februari, och en slutlig agenda håller på att utformas. Ytterligare information kommer upp på [NICOLEs hemsida](#) under våren.

Wascon 2018

Den 6-8 juni hålls den 10:e internationella konferensen i Tampere, Finland. Temat för konferensen är ingen vagg, ingen grav, Cirkulär ekonomi i praktiken. Besökarna kommer få lyssna till föredrag som regler och lagar, cirkulär ekonomi vid byggnationer, krav- och kvalitetssäkring och lärdomar från praktiska exempel. Läs mer [här](#).

Nordrocs 2018

Den 3-6 september 2018 är det dags för fyra fullspäckade och spännande dagar i Helsingör tillsammans med branschkollegor i våra grannländer.

Under dagarna kommer vi få lyssna till ämnen som utredningar, riskbedömningar, förorenad sediment, ytvatten och inomhusluft. Mer information hittar du [här](#).

Kurs i ytvatten- och sediment

Det 17-19 april håller SGF en 3-dagars kurs i ytvatten och sediment för miljöprovtagare, kursen ger möjlighet till certifiering. Kursen riktar sig till personer som utför provtagning i fält. Kursen ger dig grundläggande kunskaper i vattnets kretslopp och ekologi, föroreningarnas kemiska egenskaper, limnologi samt regelverket kring recipientkontroll. Det går också att gå kursen som en två-dagarskurs, denna kurs ger inte behörighet till att bli certifierad provtagare. Läs mer på SGF:s [hemsida](#).

Förorenade sediment

Det finns många havsområden, sjöar och vattendrag i Sverige med förorenade sediment på bottenarna. De finns oftast där det finns eller har funnits industrier som har släppt ut föroreningar i vattnet. Dessa föroreningar kan utgöra ett hot mot både människors hälsa och miljön.

Regeringen har under åren 2018 anslagit 75 miljoner kronor för att sanera förorenade sediment, anslaget ökar till 95 miljoner kronor under 2019, och 140 miljoner kronor under 2020. Anslaget kommer att hanteras av Naturvårdsverket och administreras på samma sätt som vårt vanliga anslag för att sanera förorenade områden, med den skillnaden att dessa medel är öronmärkta för att sanera förorenade sediment. Generellt sett är kunskapen om förorenade sediment lägre jämfört med förorenade områden på land, likaså är erfarenheterna av sedimentsaneringar mindre, för vissa typer av sediment saknas även metoder för sanering i dagsläget. Naturvårdsverket hoppas därför på att de projekt de finansierar kan bidra till ökad kunskap hos myndigheter och företag som på ett eller annat sätt kommer i kontakt med förorenade sediment i sitt arbete. Länk till regeringen webbsida:

<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/08/storsatsning-pa-rent-hav/>

Måndagen den 5 februari publicerade [Åtgärdsportalen](#) beskrivningar av åtgärdsmetoder för förorenade sediment. Metodbeskrivningarna är strukturerade på samma sätt som tidigare beskrivningar av åtgärder inom förorenad mark. Författare är Joseph Jersak och Pär Elander. Arbetet har finansierats av Naturvårdsverket. [Här hittar ni alla metodbeskrivningarna för åtgärder av sediment](#).

Åtgärdsportalen

Planering av Renare Mark-året 2018 - vi vill ha dina synpunkter!

Varje år i april träffas Renare Marks styrelse under två intensiva dagar för att sätta agendan för kommande verksamhetsår. Under dessa dagar beslutas teman och orter för fyra heldagsseminarier samt nästkommande Vårmöte.

Vi har under året som gått fått in synpunkter och önskemål om teman på kommande arrangemang via enkäter i samband med seminarier och Vårmötet. Detta tar vi med oss till kickoffen och verksamhetsplaneringen.

Har du några önskemål som du vill lyfta? Tveka inte att mejla dina idéer till [Nätverkets koordinator Hanna](#). Vi uppskattar även förslag på hur vi kan utveckla Nätverket i stort, både nationellt och lokalt.

